

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Таня Филипова Рачева

относно

„Отношението на лексикографската еквивалентност в двуезикови речници с немски и български език” – дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Германски езици” (Съвременен немски език), автор Наталия Петкова Лечева, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”

Представеният дисертационен труд е посветен на важна и интересна тема за лексикографската теория и практика.

Трудът обхваща 193 стр. и се състои от увод, три основни глави, обобщения и изводи, библиография и списък с използваните съкращения. Написан е на български език. Много добро впечатление прави стройната структура на работата.

В увода (стр. 4-9) се изтъква важната роля на двуезичните речници и сложността на представянето на информацията в тях. С тази разработка авторката си поставя за цел да установи доколко изискванията към двуезичния речник се спазват и дали се изпълняват очакванията по отношение на идентифицирането на отношенията на еквивалентност и откриването на еквиваленти (стр. 5). Петте задачи, произтичащи от основната цел, са формулирани на стр. 6 и обхващат представянето на по-старите двуезични речници с немски и български език в историческа последователност, влиянието на потребителя при оформянето на речника, възможностите за идентифициране на отношенията за еквивалентност и методите за тяхното разграничаване, количествен анализ на еквивалентите и тяхното разграничаване и обобщаване на резултатите.

Избраните за съпоставка два немско-български речника (PONS Универсален немско-български речник и Немско-български речник Gaberoff) и два българско-немски речника (PONS Универсален българско-немски речник и Българско-немски речник Gaberoff) гарантират значителна уравновесеност на източниците по отношение на обема, кръга от потребители и периода на издаване. Съпоставят се двуезични семасиологично оформени речници, които дават еквиваленти за съответната лема.

Представяйки понятийния апарат на изследването в глава първа, част първа, втора и трета, авторката прави преглед на настоящото състояние на изследването по отношение на основните функции на речниците, различните типологични класификации и структурата на речника и речниковата статия. Тя не се задоволява с излагане на отделните теории, а ги съпоставя, коментира и стига до обобщаващи констатации. В четвъртата част на първа глава се разглежда групата на потребителите като компонент от първостепенно значение за структурата на двуезичния речник. Принципът на ясно и последователно изложение е спазен и по-нататък при анализа на диахронно представените речници (част пета, глава първа), които се подлагат на съпоставка. Предлагат се и примери от тях. В шеста и седма част на същата глава на фона на многобройните дефиниции на термина еквивалентност, засягащи различни негови аспекти, се излага фактът, че тълкуването му в теорията на превода и в лексикографията се различава съществено. В лексикографията, в теорията на превода и в контрастивната лингвистика има няколко вида еквивалентност (стр. 58). Предлага се описание на два конкуриращи се принципа, които се употребяват в двуезичните речници.

Във втората глава (стр. 74-101) се коментира разликата между разграничаване на значенията и разграничаване на еквивалентите. Авторката заема позиция при анализа на сведенията за разграничаване на еквивалентите в двуезичния речник: сведения за комбиниране, многословни единици, пояснения, сведения за валентност, сведения за маркираност. Дават се конкретни предложения за решаване на посочените проблеми с примерни речникови статии, напр. на стр. 83 и стр. 85, което представлява принос. Подчертава се важната роля на сведенията за комбиниране за разграничаването на преводните еквиваленти.

Трета глава (стр. 102-151) е посветена на практиката при представянето на еквивалентите в двуезичните речници и на възможностите за тяхното разграничаване в съпоставяните речници при по-комплексни отношения на еквивалентност. Подлага се на определени корекции подходът в отделните речници по отношение на разграничаването между предложените преводни еквиваленти (стр. 102). Характерна особеност на тази глава е широкото и последователно приложение на статистическия метод за установяване на честотата, с която се явяват разглежданите явления. Тези данни позволяват без съмнение да се направят обезпечени констатации. В резултат на статистическия анализ авторката установява степента и разликите в използването на

отделните средства за разграничаване между съпоставяните речници и между отделните части на речта. Количествените резултати са обобщени в таблици и графики.

В глава „Обобщения и изводи“ (стр. 152–165) са представени резултатите от изследването. Изтъква се потвърждаването на хипотезите вследствие на проведения анализ на статистическите данни в четирите речника. Назоават се и някои причини за установените съответствия или различия в съпоставяните речници.

Библиографията (стр. 166-192) впечатлява с внушителния си обем, което свидетелства за сериозна подготовка на изследването относно теоретичните принципи, залегнали в него.

Работата показва по отношение на методическия похват и на анализите и изложенията напълно качества на дисертационен труд. Дисертацията се явява принос както към теорията и практиката на лексикографията, така и към теорията на превода и чуждоезиковото обучение.

Към съществените резултати се причисляват изводите за необходимостта от последователното и пълно разграничаване на еквивалентите, което би намалило значително недостатъците на двуезичните речници, а също и от индивидуалното разграничаване на всеки еквивалент. Направените предложения за усъвършенстване на речниците са важен принос. Комбинацията от различни електронни речници – тълковни и преводни - се приема като възможност за по-изчерпателни и по-добре структурирани статии.

Приложеният автореферат прегледно и вярно отразява съдържанието на дисертацията. Публикациите на авторката по темата на дисертацията са 6 на брой. От творческата автобиография е видно, че авторката има успешна кариера като университетски преподавател.

Въз основа на изложените приноси на дисертационния труд препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури положителна оценка за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование: 2. Хуманитарни науки, по професионално направление: 2.1. Филология (Германски езици – съвременен немски език) на г-жа Наталия Петкова Лечева.

Велико Търново, 24.05. 2015 год.

Подпис:

/доц. д-р Таня Филипова Рачева/